

ZULFIYA HONIM – HAQIQIY O'ZBEK AYOLI

Chertuxina Vlada Vladimirovna

Rus tili va adabiyoti fakulteti 4 bosqich talabasi

O.A.Kim

Ilmiy rahbar:, f.f.n., prof. v/b

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Zulfiyaxonim hayotining tarixi va xususiyatlari ko'rib chiqiladi. Maqolada Zulfiyaxonimning o'zbek ayolining timsoli sifatidagi ahamiyati va uning mahalliy jamiyatga ta'siri ko'rsatilgan*

Kalit So'Zlar: *o'zbek shoirasi, ijod, badiiy dunyo, mehnatkash ayol, tinimsiz mehnat*

XX asr o'zbek adabiyotida O'zbekiston xalq shoiri Zulfiya-xonim ijodi alohida o'rin tutadi. U nafaqat o'zbek adabiyotidagi so'nggi davrdagi hotin-qizlarl she'riyatining yorqin vakili, balki XX asr milliy adabiyotida "hotin-qizlar" she'riyat maktabini yaratishga hissa qo'shgan lirik shoir, oddiy inson-mehnatkash qalbining nozik kuychisi, Sharq ayollarining jamiyatdagi teng huquqlari uchun jasur kurashchi.

Zulfiya Isroilova - taniqli o'zbek shoiri, o'z xalqining haqiqiy qizi, o'z ijodini ona yurtiga va xalqiga bag'ishlagan. Zulfiya yuqori madaniyatli odamlar oilasida tug'ilgan, uning ota - onasi kamtarin va halol o'zbek mehnatkashlari bo'lib, ular bolaligidan odamlarga bo'lgan muhabbatni, inson qo'li bilan yaratgan hamma narsaga hurmatni tarbiyalashga muvaffaq bo'lishgan. Zulfiyaning bolaligi Toshkentda, Ukchi ko'chasida o'tgan.

O'rta maktab va hotin qizlar pedagogika maktabini tugatgandan so'ng, u respublika gazeta va jurnallari tahririyatida ishlagan va she'riyatga qiziqib qolgan. U she'rlar yozishni boshladi. Zulfiya bolaligidanoq she'riyatni tabiatning o'zi insonga beradigan ilohiy sovg'a sifatida qabul qilgan.

Agar shoiraning otasi asarga qanday munosabatda bo'lishni shaxsiy namunasi bilan ko'rsatgan bo'lsa, unda muloyim va she'riy ruhga ega bo'lgan onasidan Zulfiya birinchi marta Navoiy, Bedil, Fizuliy she'rlarini eshitgan. Shuning uchun Zulfiya she'r yozish qobiliyatini kashf etib, dastlab kimdir bu sevimli mashg'ulot haqida bilib olib, ularni kulishidan qo'rqardi. "...Men o'zimni odatdagi oddiy iboralar bilan emas, balki she'rlar bilan o'ylay boshladim ... ichimd agi satrlarni qaerda o'qiganimni eslay oldim. Avvaliga o'zim she'rlar yozganimga ishonolmadim. Bu hayratlanarli va hatto biroz qo'rqinchli edi ... " - deb tan oladi Zulfiya. [3]

Ko'pgina tadqiqotchilar uning hulq atvorining bu ajoyib xususiyatini ta'kidladilar-erishilgan yutuqlarda to'xtamaslik. Zulfiya o'z ustida qattiq ishladi, aspiranturaga o'qishga kirdi, u erda jahon mumtoz adabiyoti, Sharq va G'arb falsafasini o'rgandi, Sharq she'riyatining turli shakllarini o'zlashtirdi.

Я - дочь народа, мастера большого,

Что трудится, поэзией дыша.

Сумею ли ему сказать я слово,

Сияющее, как его душа? [2, с.12]

Ushbu satrlarda uning o'z vazifasini, bu dunyodagi maqsadini aniqlashga urinishi kuzatiladi. Tez orada nashr etilgan "Hajar", "Erkin qiz", "Biz", "Men seni sevdim", "Ko'tarilish qo'shig'i" va boshqa she'rlar o'z ustida mashaqqatli mehnat o'z samarasini berganini ko'rsatadi. Zulfiya she'rlari o'z muhlislariga ega bo'ldi, yosh shoiraning iste'dodi tan olindi.

Zulfiya bahorning birinchi kunida tug'ilgani bejiz emas. Balki shuning uchun ham uning she'riyati tabiat va insonga bo'lgan samimiy muhabbat tuyg'usi, ranglar va yangi tasvirlarning boyligi bilan to'ldirilgan bo'lib, bizni hali ham juda hayajonlantiradi. Uning birinchi she'rlari "Yangi yo'l" jurnalida, "Qizil O'zbekiston", "Yosh leninchi" gazetalarida paydo bo'lgan. Zulfiyaning birinchi she'riy to'plami - "Hayot sahifalari" 1932 yilda nashr etilgan. Uning ishi tabiatning o'ziga xos, eng yuqori qismi sifatida tabiatga va insonga bo'lgan muhabbat tuyg'ulariga bag'ishlangan. Uning she'rlarida tabiat yorqin rang va tasvirlarda namoyon bo'ladi. Shoiraning eng mashhur she'rlari: "Xulkar" (1947), "men tongni kuylayman" (1950), "Yuragimga yaqinlar" (1958), "Qalbim yo'lida" (1966), "Vodiy sovg'asi" (1966), "Mening bahorim" (1967), "Sharshara" (1969), "Kamalak" (1976).

Ta'kidlash joizki, uning yorqin sahifali ijodi zamonaviy o'zbek adabiyoti tarixiga kirib, buyuk shoirlar - Nodira va Uvaysiy kelib chiqqan buyuk she'riyatning davomi bo'lgan. Shoir ijodida mujassam bo'lmagan mavzuni nomlash qiyin. Zulfiya ijodida o'zbek ayolining taqdiri, uning ayol baxtini anglashiga bag'ishlangan she'rlarini alohida ta'kidlamochiman. Zulfiya uzoq o'tmishdagi jamiyatdagi ayol o'rnini baholab, ayolga retrospektiv nuqtai nazar bilan qaraydi, go'yo unga kelajakdan murojaat qiladi:

Ты не жила, ты мучилась веками.

Но вот исчезла над тобою мгла.

Zulfiya o'zining iliq va yorqin lirikasida ("Dugonamga", "Ona", "martvennik ertalab", "G'oliblarga" va boshqalar) o'zbek xalqining mehnat jasoratlari haqida gapiradi, o'zbek ayollarining mehnat jasoratiga qoyil qoladi, ularning jamiyatdagi rolini ulug'laydi, mamlakat hayotining barcha sohalarida ayollarning ko'p qirrali mehnatini ko'rsatadi:

Ты сеешь хлеб. Ты всходишь на высот

Ты у станка стоишь в цехах больших.

Ты смотришь в высь и видишь самолеты,

И в небесах сама ты водишь их.

Zulfiya-bir vaqtning o'zida og'riq, qayg'u, quvonchni ifodalash va uni odamlar bilan saxiylik bilan baham ko'rishga qodir bo'lgan yorqin ayol. Aynan uning she'riyatining o'ziga xos xususiyati B. Pasternakning so'zlari bilan aytganda, "atrofdagilar muhabbatini qozonish, kelajak sadosini eshitish" imkonini beradi. Darhaqiqat, Zulfiya she'riyatida fuqarolik ishtiroki va barcha qit'alardagi halol insonlar bilan uzluksiz aloqa aks etgan. Zulfiya "Yangi O'zbekistonning qo'shiqchisi bo'lish, yangi Sharqning ozod qilingan ayolining ramzi bo'lish" baxtiga muyassar bo'lgan shaxs hisoblanadi. [1, C,10].

ADABIYOT:

1. Adham Akbarov. Zulfiya. T.: Adabiyot va san'at nashriyoti, 1985; 1985-2007 yillarda bosma davriy nashrlar. – 10 c.
2. Zulfiya (Isroilova Zulfiya). Suzane. She'rlar. T.: nashriyot: "Bolalar adabiyoti. Moskva" (1966). -12 c.
3. Zulfiya (1915 — 1996): "Hayotdagi yorug'lik unutilmaydi..." yoki "Shoirning baxtli taqdiri" [elektron manba]